

Viestinnän opetuksen pioneerina Isossa-Britanniassa

Harvalla ulkomaisella tutkijalla on niin monta ystävää Suomessa kuin Paddy Scannellilla. Yleisradiotutkijat tuntevat miehen jo useamman vuoden takaa kirjojensa (*A Social History of British Broadcasting* (1991) yhdessä David Cardiffin kanssa ja *Broadcast Talk* 1991), artikkeleidensa ja luentojensa ansiosta. Scannell on myös varsin konkreettisesti vaikuttanut suomalaiseen viestinnän tutkimukseen auttamalla Englannissa opiskelevia suomalaisia tohtoriopiskelijoita. Ensimmäinen englantilais-suomalainen väitöskirja valmistuu tänä keväänä, kun hänen oppilaansa Hannu Nieminen väittelee Westminsterin yliopistossa. Marraskuussa 1995 Scannellin kutsui Suomeen Helsingin yliopiston viestinnän laitos.

Scannelliin henkilöityy myös pitkälle Westminsterin yliopistossa toimivan *Centre for Communication and Information Studies* (CCIS) -keskuksen toiminta. Keskus on arvioitu kotimaassaan maan parhaaksi alan tutkimusyksiköksi, jota arvostetaan myös muualla maailmassa. Scannellin lisäksi kansainvälisesti tunnettuja nimiä ovat mm. keskuksen johtaja Nicholas Garnham ja Colin Sparks. Unohtaa ei tietenkään sovi herrojen perustamaa *Media, Culture and Society* -lehteä.

Scannell valmistui Oxfordista vuonna 1966 pääaineenaan englantilainen kirjallisuus, mistä hän teki pilaa monia vuosia. Nyt kolmenkymmenen vuoden jälkeen hän sanoo olevansa iloinen, että opiskeli nimenomaan kirjallisuutta, koska pitää niin paljon lukemisesta. Hänen harrastuksensa juontuu jo varhaisilta lapsuusvuosilta, jolloin hän oli pahasti astmaattinen ja vietti paljon aikaa kirjojen parissa. Hänen suosikkejaan ovat venäläinen kaunokirjallisuus (erityisesti Leskov) ja elämänkerrat.

Valmistumisensa jälkeen Scannell jäi vielä vuodeksi Oxfordiin jatko-opintoja varten englantilaisessa kirjallisuudessa. Hän havaitsi aiheensa ikävyyttäväksi (englantilaisen kirjailijan Henry Fieldingin tuotanto 1727-1731) ja lopetti opintonsa. Vuonna 1966 hän päätti hankkia itselleen opettajan pätevyyden Hall Universityssä. Seuraavaksi Scannell päätti kokeilla mainontaa ja oli juuri ollut useassa työpaikkahaastattelussa kun hän huomasi *Sunday Times* -lehdessä ilmoituksen, jossa The Polytechnic (sittemmin Westminsterin yliopisto) Lontoossa haki viestinnän opettajaa.

– Minulla ei ollut mitään aavistusta siitä, mikä oli polytekninen tai siitä mitä oli viestintä. Ilmoituksessa kuitenkin etsittiin henkilöä, joka oli kiinnostanut elokuvasta, teatterista, televisiosta, radiosta ja sanomalehdistä. Suureksi hämmästykseni minut valittiin virkaan juuri ennen kuin aloin saada työtarjouksia mainostoimistoilta. Otin työpaikan ja ajattelin: miksi ei? Tämä tapahtui vuonna 1967, ja olen ollut siellä siitä lähtien.

– Laitoksen opetus oli alkanut journalismin opetuksena ja jatkui erittäin käytännöllisenä. Tuohon aikaan viestinnän tutkimusta tuskin oli Britanniassa olemassa. Kysymyksessä oli luultavasti alan ensimmäinen työpaikka ja olin näin en-

simmäinen varsinainen opettaja. Siinä minä sitten istuin työpöytäni takana ja ihmettelin, mitä ihmettä viestintä oikeastaan on. Ostin kolme kirjaa: Marshall McLuhanin *Understanding Media*, Colin Cherryn *Human Communication* ja Konrad Lorenzin *On Aggression*. Siihen aikaan ei ollut mitään viestinnän teoriaa, joten opetus oli luonteeltaan hyvin käytännöllistä. Opetus alkoi muuttua voimakkaasti kun Nicholas Garnham alkoi uudistaa sitä 1970-luvun alussa suuntautumalla sen nimenomaan viestintäteollisuuden tutkimukseen. Samalla nousi esiin kysymys viestinnän teoriasta. Ratkaisuksi löydettiin marxilainen viestintäteoria, joka sisälsi esteettisen, poliittisen ja taloudellisen ja historiallisen viestinnän analyysin.

– Halusin itse oppia lisää ja opiskelin vuoden Birminghamin nykykulttuurin tutkimuskeskuksessa vuonna 1975. Osallistuin joka viikko Stuart Hallin teoriaseminaariin. Nykyään olen kilometrien päässä kulttuuritutkimuksesta enkä koskaan ole itse asiassa ollut birminghamilainen. Silti Stuart Hall on uskomattoman hyvä opettaja, inspiroiva kuten jokaisen hyvän opettajan tulee ollakin. Hänen seminaarinsa ansiosta aloin vakavasti pohtia viestinnän teorioita.

– Vuodesta 1975 alkaen ohjelman piti olla 70% teoriaa ja 30% käytäntöä. Teoria painottui voimakkaasti marxismiin. Olin lukenut suurimman osan Marxin tuotantoa ja olin innoissani, että saatoin luennoida siitä. Kysymys oli siitä, että minun piti tehdä niin – aivan samoin kuin minun piti aikanaan lukea Shakespeerea. Et oikeastaan tiedä, miksi teet jotakin, mutta vasta paljon myöhemmin huomaat, miksi sinun täytyi toimia näin. Olen nyt erittäin iloinen, että minun piti ja että minä tutustuin tärkeänä pitämäni traditioon, joka alkaa Hegelistä ja jatkuu Marxin, Weberin, Lukácsin, Adornon, Horkheimerin, Marcusen kautta Habermasiin.

– Opetin marxilaista estetiikkaa, koska en koskaan ole ollut koskaan kiinnostunut poliittisesta taloustieteestä tai viestinnän instituutioista kuten monet kollegani. Luennoin Lukácsista. Nyt hämmästelen, kuinka olen saattanut tehdä niin. Enhän oikeastaan ymmärtänyt mitään, mitä hän sanoi – opiskelijoistani puhumattakaan. Muistan hyvin miten vuonna 1975 David Cardiff ja minä pidimme luentosarjaa ideologiasta. Me itsekin ihmettelimme, voimmeko olla tosissamme. Jumala varjelkoon meitä päällysrakenteelta.

Marxismista mediahistoriaan

Scannell muistelee 1970-lukua hymyillen. Kysymykseen, miten hänestä tuli mediahistorioitsija, Scannell vastaa, että vahingossa.

– Muistaakseni vuonna 1977 David Cardiff ja mitä opetimme yhdessä kurssia, joka käsitteli dokumenttifilmejä ja halusimme selvittää, miten ne olivat syntyneet BBC:ssä. Siksi aloitimme kaikkein ilmeisimmästä eli Asa Briggsin BBC:n historiasta.

Kirja on loistava, mutta me molemmat huomasimme, ettei se kerro itse asiassa lainkaan ohjelmista, tuotannosta ja niistä asioista, joista itse olimme kiinnostuneita. Siksi päätimme mennä BBC:n arkistoon ja katsoa, mitä siellä oli. Ja mitä enemmän etsimme, sitä enemmän löysimme. Meille molemmille kävi selväksi hyvin nopeasti, että olimme törmänneet valtavaan, täydellisen tutkimattomaan alueeseen ja kaikki, mitä meidän tarvitsi tietää asiasta, oli tuossa arkistossa. En löydä edes sanoja kuvaamaan, kuinka arvokas ja tärkeä BBC:n arkisto kokonaisuudessaan on. Alkuperäinen tarkoituksemme oli kirjoittaa yleisradiotoiminnan lyhyt historia, mutta heti tutkimuksen aloitettuaamme ymmärsimme, kuinka laaja aihe oli. Minulla oli vuoden virkavapaa, mikä noin aikoina vielä oli mahdollista (1980-luvun alussa), ja vietin sen BBC:n arkistossa. David Cardiffilla oli samanlainen seuraavana vuonna. Tiesimme tarkalleen, mitä olimme tutkimassa: vallitsevien ammatillisten käytäntöjen (ohjelmatyypin) alkuperää. Teimme työjaon: minä tutkin uutisia ja musiikkia, David valitsi draaman, ja tutkimme ne erikseen. Päällekkäin menevät alueet jaoin. Kirjaa lukiessa on lopulta mahdollista sanoa, kuka teki mitään.

Kirja otettiin hyvin vastaan, vaikka se ei ollutkaan kaupallinen menestys. Kustantaja oli saanut kirjasta hyvät arviot, mutta sen myynti oli pettymys ja johti sopimuksen peruuttamiseen Scannellin kanssa. Teos merkitsi Scannelille tieteellistä läpimurtoa. Hän osaa kuitenkin arvostaa myös edeltäjiensä työtä. Erityisen arvostavasti hän puhuu juuri Briggsistä.

– Tiedän, etteivät monet arvosta häntä, vaan pitävät häntä instituutiohistorioitsijana. Minusta on tärkeää, että kunnioittaa menneisyyttä vailla ennakkonäkemyksiä, ymmärtää sitä ja tuoda se eloon. Briggs tekee näin.

Kolme sukupolvea BBC:n historian tutkijoita

Scannell jakaa BBC:n historiaa tutkineet kolmeen eri sukupolveen. Hänen mukaansa Briggs, joka aloitti BBC:n historian kirjoittamisen 1950-luvulla, kuuluu ensimmäiseen sukupolveen.

– On muistettava, että tuona aikana ei vielä ollut viestinnän tutkimusta medioiden tai mediayhteiskunnan käsitteistä puhumattakaan. Briggs oli edellä aikaansa nähdessään, että on tärkeää kirjoittaa tämän uuden instituution historiaa. Hän on kirjoittanut viisi osaa ja tehnyt sen suurenmoisella tavalla. Teossarja katkaa yleisradiotoiminnan kaikki aspektit.

– Toinen sukupolvi koostuu omasta työstäni yhdessä David Cardiffin kanssa. Me tutkimme tuotannon historiaa. Briggs rakensi talon. Emme olisi voineet kirjoittaa sitä, minkä kirjoitimme ilman Briggsin rakentamaa taloa. Yleisradiotoimintaa on analysoitava kokonaisuutena, josta ei voi erottaa erikseen uutisia tai saippuaoppereita. Yleisradiotoiminnan tärkeys on sen kokonaisuudessa, siinä, että se on näitä kaikkia erittäin kompleksisella tavalla, jotka kaikki liittyvät yhteen. Se on kompleksisesti yhtenäinen totaliteetti, universumi, diskurssimaailma. Tätä yritimme kuvailla omassa työssämme. Se näyttää suunnan sille, mitä pitäisi tehdä.

– Kolmas sukupolvi koostuu kirjastani *The Carestructures of Radio and TV* (ilmestyy myöhemmin tänä vuonna Blackwellin kustantamana), jonka olen juuri saanut päätökseen. Briggs rakentaa talon, me avaamme oven ja katsomme talon sisään, mutta se, mikä vielä puuttuu, missä me olemme osana, ovat ohjelmat, joiden takia me avaamme vastaanottimen. Emme kuitenkaan ole vielä selvittäneet, miten ohjelmat toimivat, mitä ne meille merkitsevät. Tätä minä pidän kolmannen sukupolven tehtävänä. Haluan ymmärtää, miten ohjelmat toimivat, ei suhteessa yleisöihin, vaan suhteessa minuun itseeni. Analyysikategoriana on minä katselijana tai kuuntelijana. Tästä näkökulmasta olen syvästi kiitollinen Heideggerille, koska hänen kauttaan ymmärsin itseni analyysiyksikkönä. Minä tai kuka tahansa.

Tämä on olennaisinta: mitä analysoimme suhteessa itseeni tai kehen tahansa, on se, mitä ajattelemme. Tämä ei tarkoita mielipiteitämme tai sitä ajattelemmeko ohjelmien olevan roskaa vai emme, joka on vastaanottotutkimuksen tehtävä. Vastaanottotutkimuksen näkökulma on oikeutettu, mutta samalla siitä puuttuu jotakin. Se ei vastaa kysymykseen, mikä ohjelmissa sallii oman kiinnittymisemme niihin. Tämä on kolmannen sukupolven analyysin keskiössä. Uusi kirjani edustaa omasta mielestäni uutta teoreettisesta lähestymistapaa medioihin.

Heidegger innoittajana

Scannell viittaa puheessaan usein Heideggeriin. Silti Scannell empii vastatessaan kysymykseen, merkitsikö Heideggeriin tutustuminen käännekohtaa hänen omassa tuotannossaan. Hänen mukaansa kysymyksessä oli pitkä prosessi.

– Heidegger tuo yhteen kaiken sen, mistä olen ollut kiinnostunut. Minua on jo kauan kiinnostanut yksinkertainen kysymys: miten radio-ohjelman ymmärtäminen on mahdollista? Tätä kysymystä olen pohtinut vuodesta 1989. Aloitin lukemalla Erwin Goffmania, jonka vuorovaikutusanalyysia ihailen sunnattomasti. Jos on kiinnostunut Goffmanista, ei ole vaikea ymmärtää, että siirrytään lukemaan Harold Garfinkelia. Luin hänen kirjansa *Studies of Ethnomethodology* ja olin vaikuttunut. Garfinkelin kautta voi nähdä, miten suuri joukko asioita otetaan annettuna jokapäiväisessä elämässä ja kuinka se tapahtuu.

– En muista, miten siirryin Heideggeriin. Tämä tapahtui pari vuotta sitten. Heideggerilla oli niin valtava vaikutus minuun, että siitä on jopa vaikea puhua. Ryhdyin lukemaan Heideggeria vähitellen. Ennen kuin itse asiassa luin *Being and Time* -kirjan, joka mielestäni on suuri mestariteos, tein paljon kotitöitä. Vietin kuusi kuukautta lukemalla Heideggeria käsitteleviä kirjoja. Mitä tiesin Heideggerista? Tiesin, että hän oli saksalainen, fasisti ja vastuullinen jostakin, jota kutsuttiin eksistentialismiksi, ja siitä en vielä pidä. Kuitenkaan minulla ei ollut minikäänlaista käsitystä siitä, mistä Heideggerissa todella oli kysymys. Hänen teostensa lukeminen vaikutti shokin lailla. Nyt vasta ymmärrän, mistä oli kysymys: se oli jotakin, jota olin aina halunnut filosofian olevan. Se myös yhdisti kaiken, josta olin kiinnostunut. Heidegger kirjoittaa jokapäiväisestä elämästä ja yrittää ymmärtää, mistä jokapäiväisessä elämässä, maailmassa elämisessä on kysymys. Tämä on Heideggerin tärkein kontribuutio.

– On mahdollista olla historioitsija tutkimalla erilaisten instituutioiden kuten medioiden historiaa. Kuitenkin, jos haluaa ymmärtää, mistä historiassa on kysymys, instituutiot eivät ainoastaan riitä. Heidegger ymmärtää tämän ja hän löytää erilaisen ontologian, erilaiset kysymykset. Mikä pitää ihmisen hengissä? Se on jokapäiväisen olemassaolon ontologia. Ajassa eläminen. Se, että samaan aikaan kaikki on samanlaista mutta kuitenkin.

Scannell miettii uusia projektejaan, joista yksi on jo mielessä ja toinen antaa vielä odottaa itseään kauan.

– Seuraavaksi haluan tutkia uutisia. Haluan tehdä fenomenologisen uutisten rekonstruktion, koska uutiset ovat niin tärkeä kategoria ihmisten elämässä. Ne ovat olennainen osa ihmisenä olemista. Uutisia ei olisi, ellemmme olisi niin kiinnostuneita toisista ihmisistä.

Scannell on edelleen kiinnostunut myös radiotutkimuksesta ja erityisesti radion roolista toisen maailmansodan aikana.

– Tähän aikakauteen haluan vielä palata, sen olen luvannut itselleni. Materiaali on todella hyvää, ja olen siihen syvästi kiintynyt. Muistan vieläkin löytämisen ilon arkistoissa. Kyseessä on todella kiehtova ajanjakso, jonka säästän eläkevuosikseni.